

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วรวมทั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร ทำให้มีความต้องการพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม และเพื่อที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งความต้องการไม้เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมก็มีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างกว้างขวาง ทำให้มีพื้นที่ป่าไม้ในธรรมชาติเหลืออยู่น้อยมากและเป็นป่าเสื่อมโทรม

ดังนั้นเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาการขาดแคลนไม้ และเพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติที่เหลืออยู่ ทางกรมป่าไม้จึงมีนโยบายส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการค้าในที่ดินของรัฐและเอกชน โดยการปลูกสร้างสวนป่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีทั้งการดำเนินงานโดยภาครัฐและภาคเอกชน

ทางด้านภาครัฐ นอกจากที่กรมป่าไม้ได้ดำเนินการปลูกเองแล้ว ยังมีส่วนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ ได้เริ่มดำเนินการปลูกสร้างสวนป่ามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 ซึ่งลักษณะการปลูกสร้างสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ คือเป็นการปลูกสร้างสวนป่าโดยใช้เงินจากงบลงทุนของ อ.อ.ป. เอง และเป็นการปลูกสร้างสวนป่าชดเชยตามเงื่อนไขสัมปทานของ อ.อ.ป.

ทางด้านภาคเอกชน ในปัจจุบันได้มีการประกอบกิจการปลูกสร้างสวนป่า ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของส่วนปลูกป่าภาคเอกชน สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตไม้เป็นสินค้า ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง เพื่อสร้างงานและอาชีพที่มั่นคงแก่ราษฎรให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และเพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศโดยลดการบุกรุกทำลายป่าลง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ สวนป่า พ.ศ.2535 ซึ่งได้มีบทบัญญัติรองรับและคุ้มครองสิทธิการทำไม้หวงห้ามที่ได้จากการปลูกสร้างสวนป่า อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนมีงานทำและสามารถผลิตไม้เพื่อเป็นสินค้า ตลอดจนเพิ่มพื้นที่ทำไม้ให้มีปริมาณมากขึ้น และเพื่อให้ผู้ที่ทำการปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในสิทธิประโยชน์ที่

จะได้รับจากการปลูกสร้างสวนป่า เช่น การได้รับขกเว้นค่าภาคหลวง และการไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎเกณฑ์บางประการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484

จากลักษณะของการทำธุรกิจปลูกสร้างสวนป่าจะเห็นว่าผู้ประกอบการปลูกสร้างสวนป่ามีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณในการลงทุนเป็นจำนวนมากตั้งแต่เริ่มปลูก และยังคงต้องไปถึงการลงทุนในการบำรุงรักษาสวนป่า ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 15 - 20 ปี กว่าที่จะได้รับผลตอบแทนคืน ดังนั้นผู้ประกอบการปลูกสร้างสวนป่าจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนงานเป็นแผนงานระยะยาว โดยเฉพาะการวางแผนงบประมาณ การวางแผนทางการเงิน และการวางแผนทางการบัญชี เพื่อให้ธุรกิจปลูกสร้างสวนป่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดธุรกิจปลูกสร้างสวนป่าขึ้นในประเทศเป็นจำนวนมาก และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้รูปแบบการดำเนินธุรกิจปลูกสร้างสวนป่าซึ่งในปัจจุบันมีลักษณะเป็นแบบครอบครัวและมีขนาดเล็กให้สามารถก้าวขึ้นไปเป็นอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและของโลกได้ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการบัญชีสำหรับธุรกิจปลูกสร้างสวนป่า เพื่อให้มีแนวปฏิบัติทางบัญชีที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลทางบัญชี และการรายงานทางการเงินของธุรกิจปลูกสร้างสวนป่าเป็นที่ยอมรับ มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจที่จะลงทุน หรือการให้สินเชื่อแก่ผู้ลงทุน

วัตถุประสงค์

ศึกษาแนวทางการถือปฏิบัติทางบัญชีในการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป การแสดงรายการและการเปิดเผยรายการในงบการเงินของกิจการปลูกสร้างสวนป่า

ขอบเขตการศึกษา

เนื่องจากโครงการส่งเสริมให้ภาคเอกชนปลูกป่า เป็นโครงการที่ได้เริ่มดำเนินการเมื่อประมาณปี พ.ศ.2535 จึงทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลที่ครอบคลุมถึงเรื่องราวได้ หรือผลตอบแทนที่ได้รับคืนจากการปลูกสร้างสวนป่า จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ซึ่งมีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจมาเป็นข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้

การศึกษาในครั้งนี้อาศัยข้อมูลในการปลูกสร้างสวนป่าสักจาก สวนป่าแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518- 2542 และจะใช้ข้อมูลรายได้ และค่าใช้จ่ายเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างสวนป่าสักในแปลงปี 2518 ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการปลูกสร้าง และดูแลรักษาในแต่ละปีมาเป็นข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชีในเรื่องการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป และการเปิดเผยข้อมูล

เนื่องจากในปีที่ทำการศึกษา (พ.ศ. 2542-2543) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้มีการทำไม้ออกจากสวนป่าแปลงปี 2518 เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลรายได้และข้อมูลค่าใช้จ่ายมีความสอดคล้องกัน ในการศึกษาครั้งนี้จึงนำเฉพาะข้อมูลของต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เป็นของสวนป่าสักแปลงปี 2518 มาพิจารณาเท่านั้น

วิธีการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมได้จากเอกสารทางบัญชีในการปลูกสร้างสวนป่าแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการปลูกสร้างสวนป่าสักระหว่างปี พ.ศ.2518-2542 และข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากการขายไม้สักที่ตัดฟันในสวนป่าสักดังกล่าวข้างต้น

สำหรับข้อมูลอื่นๆ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง และเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบในการศึกษา เช่น การคำนวณหาปริมาณไม้ก่อน ปริมาณและราคา ฯลฯ เป็นข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ รายงานผลการวิจัย วารสาร และวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการบันทึกบัญชี การรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไป และการเปิดเผยข้อมูล ตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีที่เป็นการรักษาผลประโยชน์ให้กับเอกชนผู้ประกอบกิจการปลูกสร้างสวนป่า ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยให้รัฐไม่เสียผลประโยชน์ที่รัฐพึงจะได้รับ
3. เพื่อเป็นการช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐ ในการส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าเพื่อการค้าและลดการตัดไม้ทำลายป่า

นิยามศัพท์

“สวนป่า”¹ ความหมายตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 หมายความว่า ที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 5 เพื่อทำการเพาะปลูก และบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

“การปลูกสร้างสวนป่า”² หมายถึง การนำไม้ป่า (Forest Tree) มาปลูกในพื้นที่ที่กำหนดอย่างมีระบบ ระเบียบ แบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

“คัดเลือก”³ หมายถึง การเลือกตัดไม้ที่ขึ้นอยู่หนาแน่นออก เพื่อช่วยให้ต้นไม้ที่เหลือมีโอกาสเจริญเติบโตอย่างเต็มที่

“มูลค่ายุติธรรม”⁴ หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์กัน ในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยนและสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

¹ กรมป่าไม้ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า ส่วนปลูกป่าภาคเอกชน, พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 (ตุลาคม, 2539), หน้า 1.

² มณฑิ โพรทัธ, การปลูกสร้างสวนป่า (พิมพ์ครั้งที่ 5), 2538, สำนักพิมพ์เม็ดทราย พรินติ้ง, ข้อหน้าที่ 3, หน้า 7.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 147.

⁴ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 การรับรู้รายได้ (กุมภาพันธ์, 2542), หน้า 5.